

Nr 428.

Av herr **Werner m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 222, med förslag till lag om kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen.

I propositionen nr 222: 1947 föreslås nya bestämmelser om kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensionerna, närmast föranledda av 1946 års riksdagsskrivelse nr 425, samt till viss del grundade på av tillkallade sakkunniga avgivet betänkande (SOU 1946: 82).

Kommunbidrag skola utgå till kostnader för tilläggs pensioner, änke pensioner och bostadstillägg. Enligt förslaget skall varje kommun därtill bidra med ett procentuellt tillskott, vars procenttal för varje kommun erhålles genom att multiplicera antalet skatte kronor per kommuninvånare med 1,5. Därvid skall dock såsom maximispärr gälla, att ingen kommun skall bidra med mer än hälften av ifrågavarande kostnad (50-procent-spärr), vilket innebär, att kommunbidrag aldrig beräknas på högre skatte kronotal per invånare än 33 1/3 skatte krona. De kommuner, som enligt propositionen skola beredas denna förmån, äro ganska få, och då äro de i fråga om skatteunderlag i förhållande till invånarantal bäst ställda.

I första särskilda utskottets utlåtande nr 1 till 1946 års riksdag omnämnes, att i proposition nr 220 med förslag till folkpensionsreform »antagits» att årliga totalbeloppet av kommunbidraget enligt propositionens förslag skulle uppgå till 67 milj. kr. I utskottets av riksdagen godkända utlåtande uttalas även, att vid utarbetande av nytt förslag den i propositionen avsedda fördelningen mellan stat och kommuner i huvudsak borde bibehållas.

De sakkunniga framhålla i sitt ovan berörda betänkande svårigheterna att för närvarande göra några mera bestämda uttalanden om kommunbidragens framtida storlek. Detta gäller även i fråga om propositionens förslag. Kommunbidragens totala storlek för ett visst års pensioner blir i hög grad beroende av skatteunderlaget, som delvis under inverkan av penningvärdets försvagande under en följd av år kraftigt vuxit. Självfallet måste man också ha en uppfattning av åtminstone den ungefärliga storleken av de sammanlagda utgående behovsprövade pensionsförmånerna. Medelskatteunderlaget per invånare i riket anges i propositionen enligt 1944 års taxering till 15,2, enligt 1945 års taxering till 16,1 och enligt 1946 års taxering till 17,5 skatte kronor. Anledning synes förefinnas att räkna med ett sedan dess ytterligare förhöjt skatteunderlag, liksom med en liknande utveckling i det följande i vart fall under närmaste år.

Enligt propositionens förslag beräknas kommunernas sammanlagda bidragsbelopp vid ett medelskatteunderlag per invånare i riket av 18 kr. till 63 milj. kr. och vid ett underlag av 20 kr. till 69 milj. kr. Härvid tillkomma emellertid i båda fallen bidragen till änkepensionerna med ungefär 3 milj. kr. Kommunandelen i folkpensionskostnaderna var ursprungligen enligt socialvårdskommitténs s. k. alternativ III beräknad till 74,07 milj. kr. Härvid hade emellertid bl. a. antalet invalidpensionärer vid avsedd tidpunkt — ingången av 1948 — anslagits till 250 000. I propositionen (nr 220) förra året beräknades invalidpensionärerna till högst 200 000. Som nämnts antogs därvid att kommunandelen skulle uppgå till 67 milj. kr. Det var emellertid icke denna kostnadssiffra som då godtogs av riksdagen, utan den fördelning, som den var uttryck för, som i huvudsak åsyftades. Årets statsverksproposition ger emellertid vid handen, att även beräkningen av invalidpensionärernas antal till 200 000 var för hög och att antalet invalidpensionärer under första hälften av 1948 torde stanna vid 160 000. Uppenbart är att även detta i ungefär motsvarande mån skall påverka pensionskostnader och kommunandel. Vad som i propositionen (nr 222) anföres såsom till synes »icke uteslutet» angående ekonomiska konsekvenser av eventuellt kommande förskjutningar i fråga om ortsgrupperingen synes icke vara av en art att här kunna komma under omprövning. Med hänsyn härtill synas modifieringar påkallade i fråga om propositionens förslag. Så synes en sänkning motiverad av den siffra — 1,5 — varmed antalet skattekronor per person i en kommun skall multipliceras för erhållande av procenttalet för kommunens andel av under dess medverkan prövade pensionsbelopp. Där emot synes den föreslagna 50-procent-spärren vid procenttalens beräkning innebära ett avsteg från propositionens bärande princip om skatteunderlaget som mått på kommunens bärkraft. Detta avsteg från ett annars som rättvist godtaget förfarande förefaller även ur skälighetssynpunkt opåkallat, då därigenom i flera fall förmåner beredas kommuner, som äro påfallande väl tillgodosedda i fråga om skatteunderlag.

En sänkning av siffran för procenttalets beräkning skulle givetvis i sin mån bidra att reducera betydelsen av någon spärr. Å andra sidan synas teoretiska skäl tala för en 100 procent spärr, som av sakkunniga (SOU 1946: 82) föreslagits, då därav i tillämpningen något avsteg ifrån regeln om skatteunderlaget per invånare såsom norm för bidragsprocentens beräkning icke torde föranledas.

En omräkning av propositionens siffermaterial synes ge vid handen att en sänkning av den berörda siffran 1,5 med förslagsvis en sjättedel eller till 1,25 vid ett medelskatteunderlag av 20 skattekronor per invånare i riket under slopande av 50-procent-spärren men med i övrigt lika förhållanden skulle innebära, att kommunbidragens totalbelopp skulle nedgå från $(69+3=)$ 72 milj. kr. till $(60+3=)$ 63 milj. kr.

Under åberopande av vad som anförts hemställas, att riksdagen beslutar sådan ändring av i proposition 222 föreslagen lag om kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen,

att i § 1 orden »tre tjugondels procent» utbytas mot »fem
fyrtiondels procent»; samt

att i samma § 1 orden »hälften av» utgå.

Stockholm i maj 1947.

Osc. Werner.

O. E. Sandberg.

Hjalmar Svensson
i Grönvik.

Gösta Liedberg.
